

УДК 657

Озеран А.В., к.е.н., доцент,
Вовк М.О., студентка IV курсу,
обліково-економічний факультет,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет ім. Вадима Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ (МСБО) ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ (МСФЗ) В УКРАЇНІ

© *Озеран А.В., Вовк М.О.*

Постановка проблеми. Процес економічної інтеграції у світовому масштабі, стрімкий розвиток міжнародних економічних відносин призвели до необхідності інтернаціоналізації та стандартизації обліку, який є мовою бізнесу. Метою залучення міжнародних стандартів фінансової звітності є забезпечення доступу усіх зацікавлених користувачів до інформації та звітності, яка дає об'єктивну картину фінансового стану та результатів діяльності підприємства.

Перехід на Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності відкриває для підприємств України нові можливості для узгодженості та ефективного функціонування інформаційної системи і подальшої гармонізації вимог до звітності. Застосування єдиних стандартів фінансової звітності дозволяє міжнародним фінансовим ринкам оцінювати і порівнювати результати діяльності різних компаній, забезпечує відкритість, прозорість і зіставність фінансової звітності суб'єктів господарювання [9].

Метою статті є дослідження структури та змісту міжнародних стандартів фінансової звітності та визначення можливостей і шляхів гармонізації національної фінансової звітності до них.

Призначення компонентів фінансової звітності за МСФЗ та ПБО є однаковими (табл.1)

Таблиця 1

Призначення основних компонентів фінансової звітності

Компоненти звітності згідно з МСФЗ	Призначення	Компоненти звітності згідно з ПБО
Звіт про фінансовий стан	Інформація про фінансове становище підприємства на певну дату	Баланс
Звіт про сукупні прибутки і збитки	Інформація про доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства за звітний період	Звіт про фінансові результати
Звіт про зміни у власному капіталі	Інформація про зміни у власному капіталі протягом звітного періоду	Звіт про власний капітал
Звіт про рух грошових коштів	Інформація про надходження і вибуття грошових коштів унаслідок операційної, фінансової та інвестиційної діяльності	Звіт про рух грошових коштів
Облікова політика та пояснювальні записки	Детальніше розкриття інформації про діяльність підприємства та елементи облікової політики	Примітки до фінансової звітності

Порівнюючи склад фінансової звітності відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (далі – ПСБО) та МСФЗ, можна виділити дві відмінності:

- 1) формулювання назви: «Звіт про фінансовий стан» та «Звіт

про сукупні прибутки і збитки» за МСФЗ та «Баланс» і «Звіт про фінансові результати» за національними стандартами, хоча за призначенням ці звіти не відрізняються;

2) альтернативний підхід у МСБО дає підприємствам можливість надавати звіт про зміни у власному капіталі, в якому відображено або всі зміни у власному капіталі, які відбулися протягом звітного періоду, або зміни у власному капіталі за винятком тих, які зумовлені операціями з акціонерами; згідно пунктом 4 ПБО 5 метою складання Звіту про власний капітал є розкриття всієї без виключень інформації про зміни у складі власного капіталу.

Компоненти фінансових звітів взаємопов'язані, оскільки відображають відповідні аспекти господарської діяльності підприємства.

Елементи фінансових звітів, у свою чергу, поділяються на окремі статті та можуть об'єднуватись в однорідні групи, виходячи з певної класифікації.

Відповідно до міжнародних стандартів основними елементами фінансових звітів є: активи; зобов'язання; власний капітал; доходи, витрати, у тому числі прибутки та збитки; інші зміни у власному капіталі; грошові потоки [4].

Деталізація інформації у фінансових звітах надає користувачам можливість оцінити результати роботи керівництва підприємства та спрогнозувати майбутні прибутки. Більш того, пунктом 9 МСБО 1 «Подання фінансових звітів» підприємства заохочують до подання фінансового огляду складеного керівництвом, який містить опис і пояснення основних рис результатів діяльності підприємства та його фінансового становища, а також виклад основних невизначеностей.

Здійснимо порівняльний аналіз МСБО 1 «Подання фінансових звітів» та П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

По-перше, структурно МСБО 1 включає положення, які визначають методологічні засади формування та подання інформації в усіх компонентах фінансової звітності. Окрім ПБО 1, в Україні такі засади викладено ще у чотирьох стандартах: ПБО 2 «Баланс», ПБО 3 «Звіт про фінансові результати», ПБО 4 «Звіт про рух грошових коштів», ПБО 5 «Звіт про власний капітал». Аналогічних МСБО чи МСФЗ немає, крім МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів». На відміну від МСБО 1, перелічені ПБО надають детальніший опис та характеристику окремої статті, що спрощує методіку складання форм

фінансової звітності.

По-друге, у деяких випадках МСБО 1 дублює положення, викладені у Концептуальній основі міжнародних стандартів, як і ПБО 1 дублює певні норми Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»

По-третє, у МСБО 1 детально визначено перелік користувачів фінансової звітності та їх інформаційні потреби, тоді як ПБО 1 дає визначення користувачів без класифікації за певними групами.

У цілому між цими стандартами більше схожості, ніж відмінностей, оскільки ПБО розроблялися відповідно МСФЗ, що має полегшити перехід вітчизняних підприємств до складання фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів. Проте слід зазначити, що цей трансформаційний процес в Україні зіштовхуються з необхідністю вирішення певного кола проблемних питань:

а) проблеми, пов'язані з матеріальною складовою:

- відсутність матеріальної бази та коштів у більшості підприємств для переходу на МСБО та МСФЗ;

б) проблеми, пов'язані з системою статистичної звітності:

- відсутність форм звітності, які б чітко підходили вимогам МСФЗ [1, 2, 3];

в) проблеми з підтримки держави і чіткої регламентації:

- відсутня конкретна програма переходу вітчизняних компаній на МСФЗ (мається на увазі для всіх підприємств без виключення, а не тільки для емітентів цінних паперів та фінансових установ)

- проблема формування ефективного регуляторного механізму [6].

Необхідно відзначити, що з метою ефективного впровадження МСФЗ в Україні, як одного з головних інструментів ринкової економіки, який робить її більш ефективною і привабливою для міжнародного суспільства, необхідно:

1) чітко на законодавчому рівні визначення принципів, які будуть діяти в перехідному періоді;

2) створення методичних рекомендацій відносно застосування МСБО та МСФЗ;

3) удосконалення первинної облікової документації з урахуванням умов ринкової економіки та МСБО та МСФЗ;

4) координація дій органів державної влади, регулюючих організацій та методика бухгалтерського обліку і звітності;

5) узгодження норм ПБО та податкового законодавства з метою формування оптимальної моделі взаємозв'язку системи оподаткування з системою бухгалтерського обліку;

6) видання навчально-методичної літератури, яка освітлює застосування МСБО та МСФЗ;

7) підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації спеціалістів в галузі бухгалтерського обліку;

8) проведення заходів, спрямованих на дотримання професійної етики;

9) міжнародна співпраця в рамках міжнародних професійних організацій [5, 6].

За дослідженнями авторитетної газети The Economist економічна криза, яка підриває економіку Західної Європи, призвела до перерозподілу інвестиційного капіталу. Падіння акцій європейських компаній надає шанс українським залучити нових інвесторів. За даними «Інвестгазети» найпривабливішим ринком в Україні є ринок енергетики. Наприклад, польські партнери не раз говорили про свої наміри вкласти кошти в розвиток даної галузі [7]. Так, наприклад, компанія Elsam (Данія) затвердила програму інвестування 50 млн дол. у розвиток та запровадження альтернативних джерел енергії в Україні. Elsam – найбільший у світі виробник вітряних електростанцій у світі, їх продукція становить значну частину експорту Данії. В Україні їх перш за все приваблює наша науково – дослідна база, а також південні простори, які стали б ідеальним місцем для розміщення їх станцій. Для нашої країни – це по-перше інвестиції, по-друге - дешева та екологічно чиста електроенергія.

Тому застосовувати основні принципи міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності необхідно всім підприємствам, оскільки це забезпечить дотримання такого важливого принципу як достовірність оприлюдненої інформації. Таким чином, внаслідок впровадження МСФЗ на вітчизняних підприємствах буде створена прозора та зрозуміла для всього світу система контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, а це в свою чергу збільшить обсяг інвестицій. Проте необхідно встановити різні вимоги до розкриття інформації у фінансовій звітності для різних груп підприємств з урахуванням обсягів їх діяльності та операцій на ринках капіталів. Більш регламентовано це питання має

бути для підприємств, які є об'єктами Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [6], та у рекомендаційному порядку для підприємств, звітність яких не повинна оприлюднюватись.

Процес застосування міжнародних стандартів фінансової звітності повинен бути поступовим та цілеспрямованим, недоліки та невідповідності вітчизняної системи бухгалтерського обліку мають усуватися відповідно до вимог ринкової економіки.

Висновки. Відповідно до зазначеного вище в Україні має здійснюватись робота з перегляду та вдосконалення розроблених і запроваджених положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Актуальним питанням є створення дієвої системи підготовки і підвищення кваліфікації бухгалтерів для забезпечення оперативною, якісною, достовірною інформацією власників, інвесторів та інших користувачів фінансово-економічної інформації.

Адаптація звітності українських підприємств до МСФЗ дозволить уникнути необхідності у складанні податкової та спеціалізованої звітності (звітних даних), зменшити ризики для інвесторів та кредиторів, забезпечити прозорість і зрозумілість інформації, підвищити зростання довіри до показників фінансової звітності, поглибити міжнародну кооперацію в галузі бухгалтерського обліку, зменшити витрати на розроблення власних стандартів.

Список використаних джерел:

1. Голов С. Міжнародні стандарти фінансової звітності: вдосконалення та застосування // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 11.
2. Голов С. Ретроспективний погляд на реформування бухгалтерського обліку в Україні // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 1.
3. Голов С., Зубілевич С., Пархоменко В. Регулювання у сфері бухгалтерського обліку та аудиту в ЄС та перспективи адаптації законодавства України. – К., 2005.
4. Міжнародні стандарти фінансової звітності. (МСФЗТМ) 2004 / Фонд Комітету з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (ФКМСБО). – 2007. – Ч. 1. – 1272 с.; Ч. 2. – 1223 с.
5. Пархоменко В. Принципи і підходи регулювання та регламентації бухгалтерського обліку // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 11.
6. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, схвалено розпорядженням КМУ від 24 жовтня 2007 р. № 911 – р
7. Гошоровский И. Наш поляк. Что ищет и с кем готов вести бизнес в Украине польський мільярдер Ян Кульчик/И. Горшовский//Инвест Газета, №16 - 2010
8. www.economist.com
9. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/184.pdf